

Ministerie van Financiën

Onderwerp Effectiviteit en gewenste mate van Wft bescherming voor zzp-ers en mkb-ers

Geachte heer/mevrouw,

Graag maakt de Stichting Bureau Krediet Registratie (BKR) van de gelegenheid gebruik om te reageren op het consultatie document 'Effectiviteit en gewenste mate van bescherming voor zzp-ers en mkb-ers bij financiële diensten en producten'.

Hierna volgt onze reactie op de vragen zoals opgenomen in het consultatiedocument. Wij beperken ons in deze reactie tot het terrein van kredietverlening en daarbinnen tot die aspecten die raken aan de doelstellingen van de stichting BKR, te weten:

- Het voorkomen van overcreditering en problematische schulden bij consumenten;
- Het bieden van prikkels voor consumenten om hun financiën op verantwoorde wijze te beheren;
- Ondersteuning van kredietverleners en andere financiële instellingen om nauwkeurig de risico's te beoordelen in kredietverlening;
- Ondersteuning van kredietverleners en andere financiële instellingen in het (preventief) beheer van krediet;
- Het via feitelijke en objectieve gegevens uitwisseling faciliteren van een eerlijke en onpartijdige toegang tot verschillende soorten krediet producten tegen concurrerende voorwaarden.

Consultatievragen 1 en 2

1. Wat vindt u van de huidige bescherming van kleine ondernemers in de Wft? Is deze effectief? Is het goed dat de bescherming van kleine ondernemers per product-type verschilt, ongeacht de specifieke kennis en deskundigheid? U wordt verzocht uw antwoord met voorbeelden en/of ervaringen te onderbouwen.

2. *Vindt u het wenselijk, nodig of noodzakelijk dat de reikwijdte van de huidige bescherming van zzp-ers en mkb-ondernemingen in de Wft wordt aangepast of uitgebreid? Zo ja, hoe en voor welke diensten/producten? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?*

Volgens de Wft mag een kredietaanbieder geen kredietovereenkomst aangaan met een consument als dit, met het oog op overkreditering, onverantwoord is. Ook is bepaald dat kredietaanbieders moeten deelnemen aan een stelsel van kredietregistratie. In Nederland vervult BKR met het Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI) al ruim 50 jaar deze functie. In CKI wisselen kredietaanbieders feitelijke informatie over kredieten en het betaalgedrag van consumenten uit.

De reikwijdte van het stelsel van kredietregistratie van BKR is breder dan de reikwijdte van de Wft¹. In het stelsel zijn, naast de contracten die volgens de Wft moeten worden opgenomen, ook de volgende kredietcontracten van consumenten opgenomen:

- a) Contracten waar een natuurlijk persoon beroeps- of bedrijfsmatig handelt;
- b) Contracten waar een natuurlijk persoon op grond van de wet of het contract aansprakelijk is voor het voldoen van de betalingsverplichtingen uit een contract met een rechtspersoon.

Ook al vallen deze kredietcontracten buiten de scope van de Wft, indien ze worden verstrekt aan niet-rechtspersonen brengen ze een vergelijkbaar risico op overkreditering met zich mee als een krediet aan een in privé handelende consument. Dit geldt ook voor hoofdelijke aansprakelijkheid bij rechtspersonen. De consument is immers ook met het privé vermogen aansprakelijk voor het nakomen van de verplichting.

Dit soort zakelijke contracten zijn daarom onderdeel van het stelsel van kredietregistratie. Als zakelijke contracten niet zouden worden geregistreerd, mag een persoon bij de kredietaanvraag of tijdens het beheer van een zakelijk contract ook niet worden getoetst. Het reciprociteit principe is immers een belangrijk fundament van de informatie uitwisseling via CKI.

In het kader van het voorkomen van overkreditering en problematische schulden en het in staat stellen van onze deelnemers om hun zorgplicht, zowel bij acceptatie als in de beheerfase, goed in te vullen is het van belang om ook zakelijke kredieten van een consument (natuurlijk persoon) in beeld te hebben. Dit geldt ook indien hij vanuit de wet of het contract aansprakelijk is. Hier wordt dus reeds sinds jaar en dag via CKI in voorzien. Zeker gezien de huidige schuldenproblematiek in Nederland en de toename van het aantal zzp'ers zien wij geen aanleiding om dit te wijzigen.

¹ Een consument is volgens de Wft: *'Een niet in de uitoefening van zijn bedrijf of beroep handelende natuurlijke persoon aan wie een financiële onderneming een financiële dienst verleent'* (artikel 1:1 van de Wft). Een consument in het Centraal Krediet Informatiesysteem (CKI) van BKR is (zie Algemeen Reglement CKI): *'Een natuurlijke persoon waarvan BKR persoonsgegevens in CKI verwerkt. Onder consument wordt ook de natuurlijke persoon verstaan die beroeps- of bedrijfsmatig handelt of die op grond van wet of overeenkomst aansprakelijk is voor het voldoen van de betalingsverplichtingen uit een krediet verstrekt aan een rechtspersoon.'*

- Bijna 1 op de 5 huishoudens (18,3%) in Nederland heeft te maken met risicovolle schulden, problematische schulden of zit in een schuldhulpverleningstraject². Dit aantal groeit nog steeds. De gevolgen van problematische schuldsituaties zijn groot, vooral voor de schuldenaar zelf, maar ook voor de omgeving. Deze krijgt te maken met incassotrajecten, deurwaarders en mogelijke beslaglegging. Minstens zo erg is het persoonlijke leed: relaties komen onder druk te staan, er is sprake van slechtere fysieke en psychische gezondheid en kinderen groeien op in gezinnen waar spanning heerst en sociaal isolement dreigt.
- Nederland telt inmiddels ruim 1 miljoen zelfstandigen zonder personeel (zzp'ers) en dat aantal blijft stijgen. Er is dus een grote groep 'kwetsbare' natuurlijke personen die naast kredieten voor consumptief gebruik, ook kredieten afsluiten om hun werkzaamheden als zzp'er uit te voeren. Er is daarbij een groot risico van vermenging van zakelijk met privé gebruik.

Het feit dat zakelijke kredietcontracten niet in scope zijn van de Wft heeft echter wel consequenties. Het beïnvloedt bijvoorbeeld de mate waarin CKI deelnemers bereid zijn om mee te werken aan verbeteringen die wij graag doorvoeren in de informatie uitwisseling van deze contracten. Ook wordt vanuit bepaalde deelnemers het feit dat de scope van CKI breder is dan de scope van de Wft ter discussie gesteld. **BKR vindt het daarom wenselijk dat de bescherming die CKI de zzp-er en mkb-er reeds biedt ten aanzien van kredietverlening ook wettelijk wordt verankerd.**

Verbreding van de scope van de Wft heeft overigens geen nadelige gevolgen voor zzp-ers of mkb-ers, bijvoorbeeld ten aanzien van privacy, want er verandert niets in het reeds bestaande informatiebeeld in CKI. Door verbreding van de scope van de Wft kan BKR er wel beter voor zorgen dat de bij BKR aangesloten organisaties gebruik kunnen maken van een goed functionerend, juist en volledig CKI met relevante informatiewaarde.

Consultatievragen 3 en 4

3. Wat vindt u van de huidige mogelijkheden voor handhaving (bij schending van wettelijke voorschriften die beogen kleine ondernemers te beschermen)? Zijn deze mogelijkheden effectief?

4. Vindt u het wenselijk, nodig of noodzakelijk dat deze mogelijkheden voor handhaving aangepast of uitgebreid worden? Zo ja, hoe en voor welk type ondernemers en producten? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

Het feit dat zakelijke kredietcontracten niet in scope zijn van de Wft beïnvloedt de mate waarin gemonitord kan worden of kredietaanbieders volledig, juist en tijdig de informatie over zakelijke contracten in CKI registreren. Dit geldt ook voor de monitoring of het toets gedrag in CKI in overeenstemming is met hetgeen daarover is bepaald in het Algemeen Reglement CKI. Uiteraard heeft BKR zelf een systeem van deelnemer monitoring. Bij de niet-zakelijke kredietverlening houdt de AFM echter in aanvulling hierop ook toezicht op

² Bron: Panteia, Huishoudens in de rode cijfers 2015

de correcte wijze van toetsen en registreren in het stelsel van kredietregistratie. Dit vloeit immers logischerwijs voort uit de verplichting voor kredietaanbieders die is vastgelegd in de Wft. Dit additionele toezicht door de AFM is naar onze mening zeer waardevol in het kader van de betrouwbaarheid van het stelsel. In dat verband willen wij ook waken voor een systeem van facultatieve toetsingen of registraties.

BKR vindt het daarom, mede in het kader van monitoring en toezicht, wenselijk dat de Wft gaat aansluiten bij de bescherming tegen overcreditering en problematische schulden die het CKI de zzp-er en mkb-er reeds biedt.

Consultatievragen 5, 6 en 7

5. Wat zijn volgens u de verschillen tussen consumenten en kleine ondernemers die het verschil in bescherming bij financiële diensten en producten rechtvaardigen?

6. Wat zijn volgens u de overeenkomsten tussen consumenten en kleine ondernemers die het verschil in bescherming niet rechtvaardigen?

7. Geven deze verschillen en overeenkomsten (kenmerken) volgens u aanleiding tot (minder/aanvullende) bescherming van kleinzakelijke klanten? Zo ja, welke en waarom? In hoeverre komen deze kenmerken voor bij kleinzakelijke klanten en voor welke diensten en producten zijn deze kenmerken relevant?

Bij krediet met een privé doel is de draagkracht (inkomen) en het betalingsgedrag van belang, bij het afsluiten van een zakelijk krediet kijkt men in eerste instantie naar de financiële gezondheid van de onderneming. Daarmee zijn deze financieringen vanuit de verstrekker gezien verschillend.

Bij een zakelijke contract van een onderneming zonder rechtspersoonlijkheid geldt wel dat de ondernemer(s) in beginsel als natuurlijk persoon met hun gehele vermogen, zowel het zakelijke als het privévermogen, aansprakelijk is voor de schulden van de onderneming. De bestuurder van een rechtspersoon kan tevens hoofdelijk (als natuurlijk persoon) aansprakelijk worden gesteld voor het krediet. Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij persoonlijke borgstelling. Maar dit kan ook op andere wijze voortvloeien uit het contract, bijvoorbeeld indien als natuurlijk persoon is meegetekend. Hoofdelijke aansprakelijkheid kan tevens uit hoofde van de wet (bestuurdersaansprakelijkheid) of als gevolg van de MKB borgstelling regeling van toepassing zijn.

Door het vertrekken van objectieve informatie over zowel de zakelijke als privé contracten van de eigenaar, wiens financiën vaak onlosmakelijk verbonden en vermengd zijn met die van het bedrijf, faciliteert en ondersteunt kredietregistratie de kredietbeoordeling en beschermt daarmee zowel consumenten als kredietverstrekkers.

Graag maken wij in dat kader ook van de gelegenheid gebruik om te wijzen op het risico's die de huidige beperkte scope van de Wft met zich meebrengt. Een auto of een telefoon bijvoorbeeld, indien gefinancierd met een krediet, wordt in veel gevallen zowel zakelijk als privé gebruikt. Bij de keuze of het krediet in privé of zakelijk wordt afgesloten bestaat het risico dat sturing richting het sluiten van een zakelijk contract

plaatsvindt, omdat er dan minder regels zijn waar men zich aan moet houden dan wel omdat men dan eenvoudiger toch een krediet kan verkrijgen of verstrekken. De praktijk van het aanbieden van bijvoorbeeld flitskrediet liet zien dat kredietaanbieders zeer inventief kunnen zijn om beperkingen in de regelgeving te ontwijken.

Consultatievraag 8

8. Welke kleine ondernemers zijn volgens u beschermingsbehoefstig? En welke definitie zou volgens u gebruikt kunnen worden om deze kleinzakelijke klanten af te bakenen? Wat zijn hiervan de voor- en nadelen?

Beschermingsbehoefstig zijn wat ons betreft in ieder geval de ondernemers met een onderneming zonder rechtspersoonlijkheid. Het gaat dan om de eigenaar van de eenmanszaak, de maten in een maatschap, de vennoten in de vennootschap onder firma en de beherende vennoten van de commanditaire vennootschap³. Het is wenselijk dat kredietaanbieders geen kredietovereenkomsten mogen aangaan met dit soort ondernemers als dit, met het oog op overkreditering, onverantwoord is.

Als een rechtspersoon niet meer aan zijn betalingsverplichting voldoet en een (natuurlijk) persoon, die op grond van de wet of een overeenkomst hiervoor aansprakelijk is, hierop wordt aangesproken, is die natuurlijk persoon, veelal de bestuurder van de rechtspersoon, ook beschermingsbehoefstig.

Consultatievragen 9 tot en met 16

9. Vindt u het wenselijk dat de reikwijdte van de algemene zorgplicht aangepast dan wel uitgebreid wordt naar (een deel van) kleinzakelijke klanten? Zo ja, waarom en naar welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

10. Vindt u het wenselijk dat de reikwijdte van informatie- of adviesplichten aangepast dan wel uitgebreid wordt naar (een deel van) kleinzakelijke klanten? Zo ja, waarom en naar welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

11. Vindt u het wenselijk dat de reikwijdte van het provisieverbod aangepast dan wel uitgebreid wordt naar (een deel van) kleinzakelijke klanten? Zo ja, waarom en naar welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

12. Vindt u het wenselijk een wettelijke plicht op te nemen voor financiers van kleinzakelijke klanten om hen door te verwijzen naar (platforms van) alternatieve financiers? Zo ja, waarom en hoe ver zou deze moeten strekken? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

13. Vindt u een wettelijke bevoegdheid wenselijk voor het kunnen aanstellen van externe beoordelaars om schendingen van zorgplichten te onderzoeken bij dienstverlening aan kleinzakelijke klanten? Zo ja, waarom en naar welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

³ de stille vennoot in de commanditaire vennootschap is uitgezonderd, tenzij als gevolg van zijn gedragingen deze persoon als beherend vennoot moet worden gezien.

14. Vindt u een wettelijke bevoegdheid wenselijk voor het kunnen opleggen van een compensatieschema n.a.v. (grootschalige) schendingen van zorgplichten bij dienstverlening aan kleinzakelijke klanten? Zo ja, waarom en naar welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

15. Vindt u uitbreiding van de toegang tot alternatieve geschillenbeslechting via het Kifid naar kleinzakelijke klanten wenselijk? Zo ja, waarom en voor welk deel? Wat zijn hiervan de eventuele nadelige gevolgen? Zo, nee, waarom niet?

16. Welke andere maatregelen zijn volgens u wenselijk t.a.v. de bescherming van kleinzakelijke klanten bij financiële diensten en producten? Waarom en voor welk deel van kleinzakelijke klanten? Wat zijn hiervan de gevolgen?

In CKI registreren we op dit moment alleen natuurlijke personen met contracten. De primaire vastlegging betreft dus de vastlegging van persoonsgegevens en daaraan worden de contractgegevens gekoppeld.

Bij uw vragen naar de mogelijkheden om de bescherming van klein zakelijke klanten uit te breiden merken wij graag op dat Nederland één van de weinige landen in Europa is waar het kredietbureau geen informatie over mkb-bedrijven verzamelt. Door de reeds bestaande informatie over personen uit te breiden met informatie over MKB bedrijven, zou BKR de kredietverstrekkers de informatie kunnen bieden die zij nodig hebben om de kredietwaardigheid te beoordelen. Dit resulteert in verhoogde kredietverlening aan het mkb tegen lagere rente en zorgt daarmee voor economische groei. Voor nadere toelichting verwijzen wij graag naar de BKR position paper 'Verbeteren MKB kredietverlening' welke is opgenomen in de bijlage.

Wij hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben en zijn tot een nadere toelichting graag bereid.

Met vriendelijke groet,

Vanessa Vijn
Beleidsadviseur

Bijlage: BKR position paper 'Verbeteren MKB kredietverlening'

